

De Nederlandse Volksverhalenbank van het DOC Volksverhaal (Meertens Instituut) bevat momenteel meer dan 35000 verhalen.

U kunt hier zoeken naar historische en hedendaagse sagen, legenden, sprookjes, moppen, raadsels en broodje-aapverhalen. Daarnaast kunt u ook zélf een verhaal aanleveren: www.verhalenbank.nl

In deze rubriek verschijnt één van de prachtige, aangrijpende, humoristische of spannende verhalen die de Nederlandse Volksverhalenbank rijk is.

Dromen zijn geen bedrog in het Bèèh...! Groot Dordts volksverhalencafé

Er was eens, in de oudste stad van Holland, een flinke maar arme drogist die geduldig wachtte op de dag dat het geluk hem zou toelachen. Op een dag valt hij in slaap en droomt hij, dat hem wordt aangeraden naar Rotterdam te gaan. Daar zal hij op een brug iemand aantreffen die hem uit de moeilijkheden zal helpen. Hij vertelt zijn vrouw ervan, maar die gaat er niet op in. De volgende nacht droomt hij het opnieuw. Zijn vrouw lacht hem uit: "Dromen zijn bedrog!" Maar de derde nacht droomt hij weer hetzelfde. Wakker geworden, volgt hij het advies van zijn droom op, ondanks de tegenwerpingen van zijn vrouw. Hij drementelt twee dagen op de specifieke brug heen en weer zonder dat er wat gebeurt. Maar op de derde dag spreekt een bedelaar, die zich afvraagt wat hij daar toch zoekt, hem aan. De drogist vertelt hem dat hij gedroomd heeft dat hij daar zijn geluk zal vinden. De bedelaar lacht hem uit om zijn onnozelheid. "Laatst had ik ook zo'n droom. In die droom werd mij verteld dat ik bij een pand aan de Voorstraat in Dordrecht onder een appelboom een schat zou vinden die begraven zou zijn door monniken. Om je dood te lachen! Je denkt toch niet dat ik daarvoor naar Dordrecht ga reizen!?" De bedelaar beschreef het huis dat hij in zijn droom had gezien. Tot zijn grote verbazing herkende de drogist in de beschrijving zijn eigen pand! Hij haastte zich naar huis en vertelde zijn vrouw van de ontmoeting bij de brug. Samen begonnen ze te graven bij de appelboom. Onder een zware steen vond hij een kist met goud. Zo veel goud had hij nog nooit gezien! De drogist liet zijn huis opknappen en liet een goudleerkamer in het huis aanbrengen. Vanaf die dag had het echtpaar geen geldzorgen meer. Sommige Dordte-

naren menen echter dat de drogist na zijn dood de schat in zijn pand, beter bekend als 'De Rozijnkorf', verborgen heeft.

De Dordtse sage over de droom van de schat op de brug wordt, voor zover bekend, voor het eerst opgetekend door de Dordtse schrijver Van Beverwijck in 1642. In latere versies van het verhaal wordt de schat in verband gebracht met de 17e eeuwse goudleerkamer die eens in het huis zat aan de Voorstraat 282. De goudleerkamer bestaat onder meer uit goudleren behang, een schouw en hardvloer, gesneden decoraties, een alkoof en een plafond, en bevindt zich thans in Museum van Gijn.

Nog in de 19e en 20e eeuw geloofde men in de sage van de Rozijnkorf. In het koopcontract was opgenomen dat het geld van een eventueel gevonden schat voor de voormalige eigenaar zou zijn.

Het verhaal is een typische migrerende vertelling, die bekend staat als een internationaal volksverhaal (ATU 1645, The treasure at home). Tot de sagen-

kenmerken behoort dat het vaak geloofd wordt (het koopcontract) en meestal gelokaliseerd is (Dordrecht). Sprookjeselementen in het verhaal zijn bijvoorbeeld de drievoudige herhalingen en het motief van de voorbestemdheid van het lot. Kern van het verhaal is: wat anderen, of zanger Marco Borsato er ook van mogen zeggen, de meeste dromen zijn geen bedrog!

In een Middelnijds episch gedicht (ca. 1300) treffen we het verhaal reeds aan en maakt het deel uit van de Karel-de-Grote-cyclus. Het verhaal is waarschijnlijk door kruisvaarders meegenomen uit het oosten. In het Midden Oosten is het onder andere opgenomen in de Duizend-en-één nacht. Mogelijk ligt de oorsprong in een vroegmiddeleeuwse joodse overlevering (midden 2e eeuw). Het verhaal is in Nederland opgetekend in onder andere Broek en Waterland (Noord-Holland), Grijpskerk (Groningen), Oostlittens (Friesland) en Utrecht. In het buitenland is het verhaal opgetekend in heel Europa (ook bij de gebroeders Grimm in hun 'Deutsche Sagen' komen we het verhaal tegen) en Japan.

In 2004 werd De Rozijnkorf, inmiddels bekend onder de naam 'De Sinjoor', overgenomen door de gebroeders Maertens, die aan het pand de naam van eetcafé 'De Reiziger' gaven. Het restaurant dankt haar naam aan de sage van de reiziger, die op zoek zou zijn geweest naar de schat. In het logo van het eetcafé, alsmede in een in het café opgehangen beeld van de drogist op een schatkist, vinden we een verwijzing naar het verhaal.

De bovenverdieping van het pand werd in 2006 omgetoverd tot het 'Bèeh...! Groot Dordts volksverhalencafé', naar aanleiding van het Groot Dordts volksverhalenboek van Dordtenaar Ruben

Koman. Maandelijks treden professionele vertellers op, die (inter)nationale volksverhalen vertellen. Met de Dordtse volksverhalenkaart in de hand kan een koetstocht door de historische binnenstad van Dordrecht worden genomen, afgesloten met een volksverhalendiner. In het volksverhalencafé beelden verschillende poppen de Dordtse volksverhalen uit, en hangen de verhalen uit het boek van Koman aan de muur. Zo kan de bezoeker de verhalen lezen van de Dordtse reuzen en zien we een levensgrote pop van een reus. Daarnaast zijn verhalen als die van het spookschip De Zeerob uitgebeeld, het beroemde verhaal van de kat in de wieg tijdens de Sint Elisabethsvloed in 1421, en worden diverse oude volks-geneeswijzen aangetroffen. Ook vindt de bezoeker de hoerenkast van prins Bernhard, die volgens de verhalen vele bastaardkinderen in Dordrecht (de Riedijk) heeft verwekt. Het Nationaal Tinnenfigurenmuseum draagt zorg voor de sprookjesfiguren in het pand.

De sage van 'De droom van de schat' wordt uiteraard altijd tijdens de diners door de verhalenvertellers verteld... hopen dat de eigenaar de schat nog eens vinden zal.

Literatuur

Koman, Ruben A. (2005) 'Gods verklarende droom'. In: *Beeh...! Groot Dordts volksverhalenboek: een speurtocht naar volksverhalen, bijnamen, volksge-loof, mondelinge overlevering en vertelcultuur in Dordrecht*. Bedum : Profiel, p. 211-213.

Koman, Ruben A. (2006). *Beeh...! Dordtse volksverhalenkaart*. Bedum : Profiel.

Kooi, Jurjen van der. (1997) *Droom van de schat*. In: *Van Aladdin tot Zwaan kleef aan*. Lexicon van sprookjes: ontstaan, ontwikkeling, variaties. Nijmegen : Sun, p. 118-121.

De reiziger en de schat

Hoerenkast

Spookschip de zeerob

